

Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2012/13:59 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet samt två motioner. Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna. Det finns en reservation (SD) och ett särskilt yttrande (MP, V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet	5
Reservationen	9
Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (SD)	9
Särskilt yttrande	10
Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (MP, V)	10
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Skrivelsen	11
Följdmotionen	11
Motion från allmänna motionstiden hösten 2012	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Fö5 av Mikael Jansson (SD) yrkandena 1 och 2 samt

2012/13:Fö210 av Mathias Sundin (FP) och

lägger skrivelse 2012/13:59 till handlingarna.

Reservation (SD)

Stockholm den 12 mars 2013

På försvarsutskottets vägnar

Peter Hultqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Hultqvist (S), Cecilia Widegren (M), Åsa Lindestam (S), Annicka Engblom (M), Anders Hansson (M), Kent Härstedt (S), Allan Widman (FP), Clas-Göran Carlsson (S), Staffan Danielsson (C), Anna-Lena Sörenson (S), Peter Rådberg (MP), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Jansson (SD), Torbjörn Björlund (V), Stefan Caplan (M), Eva Sonidsson (S) och Abdirizak Waberi (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2012/13:59 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet samt två motioner. En motion 2012/13:Fö210 (FP) väckt under den allmänna motionstiden under 2012/13 års riksmöte, samt en följdmotion 2012/13:Fö5 (SD).

Bakgrund

Vid riksdagens slutbehandling av regeringens proposition En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet tillkännagav riksdagen som sin mening vad försvarsutskottet anfört om ytterligare rättssäkerhets- och kontrollmekanismer (prop. 2006/07:63, bet. 2007/08:FöU15, rskr. 2007/08:266). Riksdagen anförde bland annat att regeringen en gång om året ska redovisa den granskning av verksamheten som bedrivits enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelse redogörs för resultatet av den uppföljning och granskning av signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet som genomförts 2011. Skrivelsen är den årliga rapport som riksdagen begärt i samband med riksdagsbehandlingen av lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Utskottets överväganden

Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Skrivelsen läggs till handlingarna. Två motioner avslås.

Jämför reservation (SD) och särskilt yttrande (MP, V).

Skrivelsen

Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet regleras i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (signalspaningslagen) och i förordningen (2008:923) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. Enligt signalspaningslagen får den myndighet som regeringen bestämmer, signalspaningsmyndigheten, inhämta signaler i elektronisk form vid signalspaning. Inhämtningen får inte avse signaler mellan en avsändare och mottagare som båda befinner sig i Sverige.

Signaler får endast inhämtas för de ändamål som särskilt anges i lagen och endast efter inriktning av regeringen, Regeringskansliet och Försvarsmakten. Från och med den 1 januari 2013 får även Säkerhetspolisen och Rikskriminalpolisen rätt att inrikta signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (prop. 2011/12:179, bet. 2012/13:JuU7, rskr. 2012/13:61).

Granskning av signalspaningsverksamheten

Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun) är en nämndmyndighet under regeringen som har till uppgift att kontrollera försvarsunderrättelseverksamheten så att den bedrivs i enlighet med lagar och förordningar.

Siun är också kontrollmyndighet för den verksamhet som bedrivs enligt signalspaningslagen. I kontrollen av signalspaningen ska inspektionen särskilt granska sökbegrepp, förstöring och rapportering.

Kontrollverksamheten har under 2011 ökat i omfattning i förhållande till 2010. Siun har under 2011 genomfört 23 granskningar (10 stycken 2010) och 3 kontroller på enskildas begäran (7 stycken 2010) om den enskildes meddelanden har inhämtats vid signalspaning.

Resultaten av 2011 års kontrollverksamhet har inte lett till att Siun framfört några synpunkter eller förslag till åtgärder till regeringen eller överlämnat några ärenden till någon annan myndighet.

Slutsatserna i skrivelsen

Regeringen redovisar att Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun), utöver att ha samverkat med Regeringskansliet och försvarsunderrättelsemyndigheterna, även har samverkat med Datainspektionen och Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Denna samverkan har varit viktig för att utveckla myndighetens granskningsverksamhet. Regeringen kan konstatera att Siuns samarbete med berörda myndigheter har fungerat väl och Siun har fått tillgång till den information som behövs för att lösa sina uppdrag.

Regeringen konstaterar att Siuns granskningar och i förekommande fall påpekanden visar att systemet fungerar på det sätt regelverket föreskriver. Det är också av vikt att poängtera att Siun genom sin kontrollverksamhet inte har lämnat några synpunkter eller förslag till åtgärder till regeringen.

Regeringen framhåller att de åtgärder som Försvarets radioanstalt vidtagit och planerar att vidta, bl.a. utifrån Siuns granskningar i syfte att förstärka integritetsskyddet i signalspaningsverksamheten, har bidragit till ett snabbare och effektivare genomförande av lagstiftningen i verksamheten.

Regeringen bedömer att Försvarets radioanstalt beaktar både den personliga integriteten och möjligheten att bedriva en effektiv försvarsunderrättelseverksamhet, vilket de har ålagts genom lagar och förordningar.

Tillstånds- och kontrollverksamheten

Försvarsunderrättelsesdomstolen är en svensk specialdomstol som prövar frågor om *tillstånd* till signalspaning enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet, den s.k. FRA-lagen.

Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun) är den myndighet som har till uppgift att *kontrollera* att den försvarsunderrättelseverksamhet som bedrivs av Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut sker i enlighet med det regelverk riksdagen och regeringen har fastställt.

Av 10 § signalspaningslagen tredje stycket framgår att myndigheten ska ledas av en nämnd vars ledamöter utses av regeringen för en bestämd tid, minst fyra år. Ordföranden och vice ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter ska utses bland personer som har föreslagits av partigrupperna i riksdagen.

Av 2 § förordningen (2009:969) med instruktion för Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten framgår att Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamhet (Siun) är kontrollmyndighet enligt signalspaningslagen och har de uppgifter som framgår av den lagen. I 8 § föreskrivs att den nämnd som leder myndigheten ska ha högst sju ledamöter.

Motionerna

I motion 2012/13:Fö210 av Mattias Sundin (FP) framhålls att signalspaning är viktig för att kunna motverka exempelvis militära hot, hot från organiserad brottslighet och terrorister. Den spaningen kan dock genomföras utan den massiva inhämtning av information som enligt motionären förekommer. Därför bör en ny lagstiftning tas fram med syftet att minska integritetskränkningarna och risken för missbruk av de insamlade uppgifterna och, om det bedöms nödvändigt, att avskaffa den nuvarande lagstiftningen.

I motion 2012/13:Fö5 av Mikael Jansson (SD) framhålls att regeringen i föregående års skrivelse på området har uttalat att den har för avsikt att ytterligare granska integritetseffekterna av signalspaning i tråd, vilket också Sverigedemokraterna föreslog under föregående år. Regeringen har dock inte närmare specificerat tidpunkten för en sådan granskning och inte heller varit tillräckligt tydlig med hur redovisningen av en sådan granskning ska gå till. Det är nödvändigt att en granskning av trådspaningen bör göras vid ett tillfälle som är klart uttalat av regeringen. Därför ska regeringen snarast återkomma med besked om tidpunkten för denna utlovade granskning. En sådan granskning ska redovisas till riksdagen (yrkande 1).

Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamhet (Siun) lider av en avsaknad av parlamentarisk förankring i och med att det endast är Socialdemokraterna, Moderaterna och Folkpartiet som är representerade i den. Om signalspaning ska tas på allvar ska också riksdagens samtliga partier erbjudas möjligheten att nominera ledamöter till nämnden. Så är fallet när det gäller Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Motionären bedömer att detta förhållande har ökat förtroendet för nämnden hos samtliga partier i riksdagen och att det har förstärkt allmänhetens tilltro till nämnden. Antalet ledamöter i Siun ska utökas så att samtliga partier som är representerade i riksdagen kan ha en ledamot var (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen vill utskottet betona att arbetet med att värna den personliga integriteten vid signalspaning är ständigt pågående. Utskottet delar regeringens bedömning att den granskningsverksamhet som Siun ska utföra innebär ett starkt skydd för att den personliga integriteten i samband med signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet uppnås i enlighet med riksdagens och regeringens intentioner och beslut. Regeringen har tidigare bedömt att det finns behov av en fortsatt uppföljning av lagen och vill återigen framhålla att det är befogat att inom några år låta Siun genomföra en ny fördjudad uppföljning av lagstiftningens konsekvenser bl.a. för enskildas integritet.

I motion Fö210 föreslås att en ny lagstiftning tas fram med syftet att minska integritetskränkningarna och risken för missbruk av de insamlade uppgifterna.

Utskottet framhåller att riksdagen – på förslag av försvarsutskottet – beslutade om en rad åtgärder för att stärka integritetsskyddet vid tillämpningen av signalspaningslagen. Utskottet delar regeringens bedömning att regelverket fungerar väl. Någon ny lag för att reglera formerna för signalspaning behövs inte. Motionen avstyrks därför.

Utskottet vill påminna om att erfarenheterna av reglerna för integritetsskyddet och signalspaning i tråd ännu är förhållandevis begränsade. Ytterligare erfarenheter bör vinnas. Därmed avstyrks motion Fö5 yrkande 1.

Som framgår av förordningen för Siun ska den nämnd som leder Siun ha högst sju ledamöter, varav två domare eller tidigare domare. Utskottet finner att sammansättningen av nämnden motsvarar de föreskrifter som finns och finner ingen anledning att ändra detta. Utskottet avstyrker därför motion Fö5.

Reservationen

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation.

Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (SD)

av Mikael Jansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:F65 av Mikael Jansson (SD) yrkande 2, avslår motionerna 2012/13:F65 av Mikael Jansson (SD) yrkande 1 och 2012/13:F6210 av Mathias Sundin (FP) samt lägger skrivelse 2012/13:59 till handlingarna.

Ställningstagande

Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamhet (Siun) lider av en avsaknad av parlamentarisk förankring i och med att det endast är Socialdemokraterna, Moderaterna och Folkpartiet liberalerna som är representerade i den. Om trovärdigheten för integritetsskyddet vid signalspaning ska tas på allvar ska också riksdagens samtliga partier erbjudas möjligheten att nominera ledamöter till nämnden. Så är fallet i Försvarsberedningen. Så är även fallet när det gäller Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Jag bedömer att detta förhållande har ökat förtroendet för denna nämnd hos samtliga partier i riksdagen, och bedömer att det har stärkt allmänhetens tilltro till nämnden. Antalet ledamöter i Siun bör därför utökas så att samtliga partier som är representerade i riksdagen kan ha en ledamot var. Detta skulle stärka nämndens auktoritet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (MP, V)

Peter Rådberg (MP) och Torbjörn Björlund (V) anför:

Signalspaning måste alltid bedrivas med hänsyn till den personliga integriteten. Därför är det välkommet att regeringen vill uppdra åt Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun) att inom några år genomföra en mer fördjupad uppföljning av lagstiftningens konsekvenser bl.a. för enskildas integritet. Det vore dock önskvärt med en mer precis tidsplan. Med tanke på frågans vikt anser Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet att Siun bör få i uppdrag att göra en sådan fördjupad uppföljning senast 2015.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2012/13:59 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Följdmotionen

2012/13:Fö5 av Mikael Jansson (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med beslut om en tidpunkt för en fördjupad granskning av signalspaning i tråd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att antalet ledamöter i Siun ska utökas så att samtliga partier som är representerade i riksdagen kan ha minst en ledamot var.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Fö210 av Mathias Sundin (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ersätta lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet med lagstiftning som är mindre integritetspåverkande.